

Informatieblad gescheiden ouders

© juli 2022. Ons Middelbaar Onderwijs Tilburg

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ons Middelbaar Onderwijs.

DocOMO-63959

1. Begripsbepaling

Ouders

Met 'ouders' bedoelen we de ouders volgens de wet. Meestal bedoelen mensen met 'ouders' de biologische ouders. Dat is dus wat anders dan de ouders volgens de wet.

De moeder van een kind is volgens de wet:

- de vrouw uit wie het kind geboren is;
- de vrouw die het kind heeft geadopteerd;
- de vrouw die met de moeder is getrouwd of een geregistreerd partnerschap heeft. Om zwanger te worden, is gebruik gemaakt van een onbekende zaaddonor. Dit volgens de Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting;
- de vrouw die het kind heeft erkend;
- de vrouw van wie het ouderschap gerechtelijk is vastgesteld.

De vader van een kind is volgens de wet:

- de man die met de moeder is gehuwd, als het kind tijdens het huwelijk geboren wordt;
- de man die het kind heeft erkend of geadopteerd;
- de man van wie de rechter het vaderschap heeft vastgesteld;
- de man die met de moeder een geregistreerd partnerschap heeft, als het kind tijdens het partnerschap geboren wordt.

Met niet-ouder bedoelen we de partner van één van de ouders, of een voogd.

Ouderlijk gezag

Als u gezag hebt over een kind, dan bent u verantwoordelijk voor de verzorging en opvoeding van het kind. U beheert het geld en de spullen van het kind. Ook bent u de wettelijk vertegenwoordiger van het kind. Kinderen mogen vaak niet zelf officiële handelingen doen. De wettelijk vertegenwoordiger doet dit dan voor het kind, hij zet bijvoorbeeld een handtekening. De wettelijk vertegenwoordiger is ook vaak wettelijk aansprakelijk voor wat het kind doet. Vanaf 14 jaar kan het kind zelf aansprakelijk zijn voor wat hij of zij doet.

Er zijn verschillende soorten gezag:

- ouderlijk gezag door één of twee ouders;
- gezamenlijk gezag van een ouder en een niet-ouder;
- voogdij;
- gezamenlijke voogdij.

2. Informatievoorziening gescheiden ouders

Sinds 1 januari 1998 is het uitgangspunt, als ouders gaan scheiden of gescheiden zijn, dat beide ouders belast zijn met het ouderlijk gezag (artikel 1:251 van het Burgerlijk wetboek, hierna: BW). Dit wordt ook wel co-ouderschap genoemd. Dit geldt vaak ook voor ouders die niet gehuwd zijn geweest maar op een andere wijze gezamenlijk het gezag over het kind hebben. Als we in dit informatieblad spreken over gescheiden ouders, dan doelen we ook op die groep ouders die uit elkaar zijn gegaan.

Voor een school is het van belang om te weten welke ouder belast is met het ouderlijk gezag, omdat de informatievoorziening van de school aan ouders samenhangt met het antwoord op die vraag.

3. Co-ouderschap (als ouders beiden het ouderlijk gezag hebben)

Als ouders beiden gezag over het kind hebben, dan hebben zij beiden gelijke rechten ten aanzien van de informatievoorziening vanuit de school. Dit vloeit mede voort uit artikel 2.97 van de Wet op het voortgezet onderwijs 2020 (hierna: Wvo 2020). In dat artikel staat dat het bevoegd gezag de ouders, voogden of verzorgers rapporteert over de vorderingen van de leerling, zolang de leerling minderjarig is. De leerling is minderjarig als hij of zij de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt (artikel 1:245 lid 1 BW).

Over het algemeen verstrekt de school de informatie over de leerling aan één ouder (bijvoorbeeld de ouder die als eerste contactpersoon is opgegeven of de ouder waar de leerling grotendeels woonachtig is). In het verlengde daarvan geeft de school vaak één afschrift mee van bijvoorbeeld het rapport. De school mag er vanuit gaan dat de ouder die de informatie ontvangt over de leerling, deze informatie doorgeeft aan de andere ouder. De school is dus, in beginsel, niet verplicht om elke ouder apart te informeren. Dit wordt anders als de school op de hoogte raakt van het feit dat de ene ouder de gegeven informatie niet doorgeeft aan de andere ouder. In dat geval heeft de school een actieve plicht om beide ouders, apart te informeren over de voortgang van de leerling.

4. Als maar één ouder het ouderlijk gezag heeft

In sommige gevallen kan de rechter bepalen dat niet allebei de ouders maar slechts één ouder het ouderlijk gezag heeft over het kind. In die gevallen schrijft de wet voor dat de ouder die met het gezag is belast, verplicht is om de andere ouder op de hoogte te stellen van de ontwikkelingen van het kind. Mocht op basis van deze belangrijke informatie een beslissing moeten worden genomen, dan zal de ouder die met het gezag is belast ook altijd op voorhand, indien noodzakelijk met tussenkomst van een derde, de ouder die niet met gezag is belast moeten raadplegen.

Stel dat de ouder die met het gezag is belast de ouder die niet met het gezag is belast nu niet informeert over belangrijke informatie met betrekking tot het kind, terwijl hij of zij dit wel verplicht is. In dat geval kan de ouder die niet met het gezag is belast zich wenden tot een derde met het verzoek om belangrijke informatie aan hem of haar te verstrekken met betrekking tot het kind. Dit kan alleen als die derde "beroepshalve beschikt over informatie inzake belangrijke feiten en omstandigheden die de persoon van het kind of diens verzorging en opvoeding betreffen" (artikel 1:377c BW). De school kan als zo'n derde worden beschouwd.

De school mag het verzoek om informatie van de niet met het gezag belaste ouder alleen weigeren als:

- De school deze informatie ook niet zou verstrekken aan de met het gezag belaste ouder (bijvoorbeeld het gesprek van een leerling met de vertrouwenspersoon);
- Als het belang van het kind zich verzet tegen het verschaffen van deze informatie.

Aan het weigeren van een verzoek om informatie vanwege het belang van het kind gaat een belangenafweging vooraf. De leeftijd, de kwetsbare positie en de veiligheid van de leerling kunnen, onder meer, betrokken worden bij deze afweging. De school moet neutraal blijven en dus ook voorkomen dat in de genoemde afweging een 'kant' wordt gekozen. Mocht een school het verzoek om informatie willen weigeren, dan zal dat besluit altijd van een zorgvuldige afweging en motivering moeten worden voorzien.

Een rechter kan overigens bij de weigering van de school om informatie te verstrekken, op verzoek van de niet met het gezag belaste ouder, alsnog besluiten dat de school de informatie moet verstrekken.

Mocht de school besluiten de niet met het gezag belaste ouder te voorzien van de verzochte informatie, dan hoeft de school geen toestemming te hebben van de ouder die wel met het gezag is belast. Wel moet de school de niet met het gezag belaste ouder informeren over het feit dat de informatie wordt of is verstrekt aan de niet met het gezag belaste ouder.

5. Rechten van de leerling vanaf de leeftijd van 16 jaar

Naast hetgeen dat geregeld is omtrent de informatieverstrekking aan ouders die wel of niet gezag hebben, dient ook rekening te worden gehouden met de rechten van de leerling die de leeftijd van 16 jaar heeft bereikt. Op het moment dat de leerling de leeftijd van 16 jaar bereikt heeft de school toestemming van de leerling nodig als persoonsgegevens van de leerling aan een derde worden verstrekt. De toestemming voor het verwerken van persoonsgegevens verschuift op dat moment van de ouder naar de leerling. In artikel 2.97 van de Wvo 2020 is opgenomen dat de school de plicht heeft om tot de leeftijd van 18 jaar ouders te blijven informeren over de voortgang van de leerling. Deze informatieplicht gaat over de cognitieve en/of sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind. Hieronder vallen bijvoorbeeld de leerprestaties. De school blijft de ouders dus wel informeren over de voortgang van de leerling, maar de ouders hebben, zonder toestemming, niet meer het recht op volledige inzage in de persoonsgegevens van de leerling. Geeft een leerling van 16 jaar of ouder geen toestemming voor het delen van zijn of haar persoonsgegevens, dan moet de school daar behoudens haar informatieplicht, aan voldoen. Hebben de ouders bijvoorbeeld toegang tot Magister en wordt daar ook andere informatie verzameld dan enkel de vorderingen van de leerling, dan zal deze informatie afgeschermd moeten worden.

6. Toestemming van gescheiden ouders

Aan de ene kant is het de vraag welke informatie de school moet verschaffen aan gescheiden ouders. Aan de andere kant is het de vraag hoe de school moet omgaan met de toezegging van gescheiden ouders.

In de wet is geregeld dat in principe de handtekening van één ouder voldoende is om burgerlijke handelingen voor de leerling te verrichten. Een voorbeeld van een burgerlijke handeling is inschrijving van de leerling op de school of het laten verrichten van een psychologisch onderzoek betrekking hebbend op de leerling.

Dit is anders op het moment dat de school op de hoogte is van het feit dat de ene ouder bezwaar heeft tegen het verlenen van toestemming door de andere ouder (artikel 1:253i BW). In dat geval moet de school het verzoek terugleggen bij ouders met de vraag twee handtekeningen te verstrekken. Zolang dat er geen twee handtekeningen zijn verkregen door de school, kan de handeling niet worden verricht.

Als een dergelijk geval aan de orde is wordt aangeraden om met de ouders in gesprek te gaan. Het belang van het kind moet uiteindelijk prevaleren en niet ondergeschikt zijn aan de situatie tussen de gescheiden ouders.

7. Nieuwe partner

Het kan voorkomen dat een ouder een nieuwe partner wil meenemen naar het oudergesprek. Een nieuwe partner is in beginsel geen ouder in de zin van de wet, maar wordt aangemerkt als een derde. De school kan aan de nieuwe partner dus enkel rechtstreeks informatie verschaffen over de leerling als de ouders die gezag hebben hiermee instemmen.

De school kan besluiten om de nieuwe partner niet toe te laten tot het oudergesprek. De school is namelijk niet verplicht om informatie te verschaffen aan de nieuwe partner, ook niet als ouders hiermee instemmen.

8. Schematisch overzicht

Wie	Welke informatie		
	Alle informatie	Bepaalde informatie op verzoek	Geen informatie
Getrouwde ouders	X		
Gescheiden ouders (co-ouderschap)	X		
Beide ouders gezag	X		
Ouder(s) zonder gezag		X	
Voogd (geen gezinsvoogd)	X		
Grootouder(s)			X
Nieuwe partner			X

9. Afsluiting

Niet elke situatie is hetzelfde en leent zich voor eenzelfde aanpak. Niet elke ouder of school is namelijk hetzelfde. Wat hiervoor besproken is, is het juridische kader waarbinnen gehandeld dient te worden. Maar dat wil niet zeggen dat er geen ruimte is voor maatwerk. Dit is altijd afhankelijk van de omstandigheden van het geval.

10. Stroomdiagram

